

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 70 Nisan 2020 & Volume: 13 Issue: 70 April 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4084>

POLATLI İLÇESİ'NDE TARIMSAL PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ* AGRICULTURAL PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS IN POLATLI DISTRICT

Emine KOÇAK**
Fatih AYDIN***

Öz

Bu çalışmada Polatlı İlçesi'nde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlerde, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ele alınmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Polatlı ilçesinde tarımda yaşanan sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemek amacıyla ilgililere yarı-yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasında içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmada tarımla uğraşan kişi ve kurumlarla yapılan görüşmeler sonucunda katılımcılar Polatlı ilçesinde tarımda yaşanan sorunlara ilişkin "girdi maliyetlerinin yüksek oluşu", "sulama", "tarımsal destekleme yetersizliği", "bilinçsiz toprak, gübre ve ilaç kullanımı", "pazarlama" ve "tarım işçileri" olarak ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda şu önerilere yer verilmiştir: İlçede tarımda yaşanan sulama sorunlarına karşı bir sulama politikası belirlenmeli, yapılması planlanan Gökpinar Barajı uygulamaya konulmalı, kuru soğan üreticisinin pazar sorununu çözmek amacıyla bir üretici birliği kurulmalı, tarıma entegre tarımsal sanayi üniteleri kurulmalı ve arazi kullanım planlanması yapılarak tarıma elverişli alanların imara açılması engellenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Polatlı İlçesi, Tarım, Tarımsal Sorunlar.

Abstract

In this study, the problems encountered in the agricultural activities carried out in Polatlı district and their solutions are discussed. Scanning Model was used in the research. Asemi-structured interview form was applied to the related persons in order to determine the problems in agriculture in Polatlı district and their solutions. Content analysis was used in the interpretation of the obtained data. In this study, in consequence of the interviews which is doing with the people and institutions, the participants expressed the problems related agriculture in the district as follow: high input costs, irrigation, poor agricultural subsidies, unconscious uses of soil, fertilizer and drug, poor marketing and farming workers. In the end of study these suggestions put forwarded: definition of an irrigation policy against to the problems of agriculture in the district, Gökpinar Dams project must be actualize, onion producers must establish a union to be able to solve marketing problems, agricultural industry units must set up and it must be integrated to the agriculture, and, lastly, arable lands must be banned for construction by planning how to use lands effectively.

Keywords: Polatlı District, Agriculture, Agricultural Problem.

* Bu çalışma Emine KOÇAK'ın Yüksek Lisans tezinden üretilmiş olup Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: KBÜBAP- 17-YL-455.

** Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı., kocakemine19@gmail.com

*** Prof. Dr. , Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, fatihaydin@karabuk.edu.tr

1.GİRİŞ

Genel anlamıyla tarım; bitkisel ve hayvansal ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla yapılan bütün faaliyetlerdir. Ya da insanın toprağı işleyerek tarım ürünleri yetiştirilmesi ve hayvancılık etkinliklerini sürdürmesidir (Doğanay, Özdemir ve Şahin, 2011, 15). Tarımsal faaliyetler sanayiye hammadde, insanların temel besin ihtiyacını karşılaması bakımından geçmişten günümüze önemini korumaktadır. Giderek artan dünya nüfusu tarımsal üretimden karşılanan gıda maddelerine olan ihtiyacı da artırmaktadır. İnsanların besin ihtiyacını karşılayabilmeleri için tarımsal üretimin, nüfusun ihtiyacını karşılayabilecek ölçüde devam etmesi gerekmektedir (Oral, 2018, 2005). Tarım arazilerinin korunması sağlanmalı ve bu alanlar daha da genişletilmeli, bununla birlikte tarımsal üretime verilen destekler artırılmalı ki sürdürülebilir gıda ve tarım üretimi gerçekleştirsin.

Sanayi sektörünün büyüüp gelişmesi için ürettiği ürünleri pazarlayabilmesi gerekmektedir. Tarım sektörü sanayi sektörünün gelişime aşamasında ilk en büyük piyasayı oluşturmaktadır. Hammadde ihtiyacını karşılanması ile üretim gerçekleştirildiği için tarımsal büyüme ve endüstriyel büyüme arasında bir tamamlayıcılık söz konudur. Günümüzde gelişmiş ekonomilerin tarihine baktığımızda hızlı endüstriyel büyümenin ön şartının hızlı tarımsal büyüme olduğunu görmekteyiz (Doğan, 2009, 369).

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemizde tarım hâkim sektördü. 1927 yılı sayımlarına göre halkın %80'i tarım sektöründe çalışmaktaydı. Ama bu dönemde tarımsal faaliyetler ilkel yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmekteydi. Dolayısıyla GSMH içindeki tarımın payı, tarımdan geçimini sağlayanlara oranla düşüktü. Bu tarımsal bilgi eksikliği, ilkel araç- gereç kullanımı, sulama yetersizliği, bitki ve hayvan cinslerinin ıslah edilmemesinden kaynaklanıyordu. Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen tarım politikaları sayesinde tarım kesimi daha da iyi şartlar elde etmiş ve tarımsal üretim artış göstermiştir (Karabağ ve Şahin, 2019, 150).

1980'li yıllara kadar Türkiye ekonomisinin lokomotifi olan tarım sektörü 1980'den sonra uygulanan liberalleşme, serbest piyasa ekonomisine geçiş, sanayi, hizmet ve inşaat sektörlerindeki hızlı gelişim sebebiyle gerilemeye başlamıştır. Türkiye'de tarım sektöründe gelişmeye engel sorunlara bakacak olursak; miras hukuku ile bölünen tarım arazilerinde işletmelerin küçülmesi, bunların üretim maliyetlerini karşılayamayarak üretimi bırakmaları, işletmelerde bitkisel ve hayvansal üretim birlikte yapıldığından uzmanlaşmanın olmaması, girdi maliyetlerindeki aşırı fiyat artışları, geçmişte destekleyici hizmetler sunan bazı zirai-mücadele, toprak su gibi kurumların kapatılması, çiftçilerin modern tarım teknolojilerinde yeteri seviyede bilgi sahibi olmamaları gibi sebepler sıralanabilmektedir (Doğan, Arslan ve Berkman, 2015, 38-39).

Ekonomik anlamda gelişmekte olan bir ülke olması Türkiye'de tarımsal üretimde uygulanan politikalarının mevcut sorunlara çözüm oluşturacak ve tarımsal üretimi destekleyecek nitelikte olması gerekmektedir. Hem üreticinin kar oranının artması hem de tarımdan döviz getirisi sağlanması için ithalatı destekler nitelikte politikalarından çok, yerli üreticiyi teşvik eden ve ihracatı yapılan ürün miktarının artışına yönelik politikalar izlenmelidir.

Polatlı İlçesinin ekonomisi geçmişten günümüze tarım ağırlıklı olmuştur. Polatlı'da tarımsal faaliyetlerin başlangıcı Tunç Çağına dayanır. İlçe merkezi ve mahallelerinde çok sayıda höyük bulunmaktadır. Bu höyüklerde yapılan kazı çalışmalarında elde edilen bilgilere göre, ilk yaşam izlerine MÖ 3000 yıllarında rastlanmaktadır. Tunç Çağından itibaren yerleşim alanı olarak kullanılan topraklar birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. İlçe merkezine 24 km uzaklıkta Yassihöyük köyünde Frigler'in başkenti Gordion yer almaktadır. Polatlı'nın diğer köylerinde bulunan tümülüs ve tarihi kalıntılardan elde edilen bilgilere göre Hitit, Lidya, Roma, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok uygarlık Polatlı topraklarında egemenlik kurmuştur (Erdoğan, 2008, 12). Polatlı'nın yerleşim alanı olarak tercih edilmesinin ana sebebi; Sakarya Irmağı, Porsuk Çayı ve Ankara Çayı'nın beslediği verimli topraklara aynı zamanda tarıma elverişli iklim koşullarına sahip olmasıdır.

İlçenin toplam arazi varlığı 328.272,70 hektardır. Bunun yaklaşık 224.058,70 hektar kısmı tarım arazisi, 100.753,50 hektar çayır ve mera, 1.500 hektar ormanlık ve fundalık geriye kalan 1.960,50 hektarlık kısmı ise tarım dışı arazidir. Arazi varlığının büyük bölümünü tarım arazileri oluşturmaktadır. Tarla alanı 217.658 hektar, sebze alanı 6.038 dekar, bağ ve meyve alanı 362 dekadır.

Tablo 1: Polatlı Arazi Varlığı (2018)

	Arazi Cinsi	Alanı (ha)	Oran (%)
ARAZİ VARLIĞI	Tarım Arazisi	224.058,70	68,2
	Çayır Mera	100.753,50	30,7
	Ormanlık-Çalılık-Fundalık Alan	1.500	0,5
	Tarım dışı	1.960,50	0,6
	Toplam	328.272,70	100

Kaynak: Polatlı İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (Brifing Raporu)

İlçe tarla alanlarında en fazla hububat üretimi yapılmaktadır. Bunun en önemli sebebi iklim koşulları ve toprak tipidir. Bununla birlikte ürünlerin pazarlanabileceği üretimi destekleyen Türkiye'nin en aktif ikinci tahıl borsasına sahiptir. 1 Temmuz 1984 tarihinde kurulan Polatlı Ticaret Borsasında 2000 yılında ülkemizde ilk defa hububatların laboratuvar ortamında kalite ve sınıflandırılması yapılarak, bilgisayar ortamında alım-satım gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda ilk lisanslı depoculuk faaliyetleri de 2011 yılında Polatlı'da başlamıştır. Lisanslı depo depolamaya uygun nitelikte ürünlerin sağlıklı koşullarda muhafaza edilmesi ve ticari amaçla depolanmasını sağlayan tesislerdir. Polatlı Ticaret Borsası 40.000 tonluk lisanslı depoya sahiptir. Her yıl işlem hacmi artan borsa sadece ilçe üreticileri ve borsa üyeleri değil; aynı zamanda İç Anadolu Bölgesinin üreticilerinin ürünlerini değerlendirildiği bir pazar haline gelmiştir. Hububat fiyatları günlük olarak değişmekle birlikte borsasının web sayfasından üreticilerin takip etmeleri mümkündür. İşlem hacminin her yıl artması borsanın bölgenin hububat pazarı haline geldiğinin bir göstergesidir. 2016 yılı verileri ürünlerin %47,18'i Polatlı İlçesinden, %52,82'sinin diğer il ve ilçelerden geldiğini göstermektedir (Polatlı Ticaret Borsası 2016 Yılı Faaliyet Raporu, 2016, 9).

Polatlı Ticaret Borsası ilçede tahıl üretimini destekler niteliktedir. Üretici ürününü kolayca pazarlayabileceği bir alan olduğu için tahıl üretimine öncelik tanımaktadır. İç Anadolu bölgesinin büyük bir kısmına hizmet veren Polatlı Ticaret Borsasında işlem gören ürünlerin %25'si ilçedeki un ve yem fabrikalarına, %75'lik kısmı ise yurt genelindeki un ve yem fabrikalarına pazarlanmaktadır (Polatlı Ticaret Borsası 2016 Yılı Faaliyet Raporu, 2016, 9). İlçe tarım arazilerinin yalnızca 6.038 da'lık (%2,7) alanında sebzeçilik faaliyetleri yapılmaktadır. Daha çok sulama imkanı olan akarsu boyunda ki köylerde soğan, domates, salatalık, biber, ıspanak marul gibi sebzelerin üretimi yapılmaktadır. Özellikle marul, salatalık, domates, ıspanak üretimi Karailyas, Şabanözü Mahalleleri ve Gümüslü' de yapılmaktadır. Sebzeler içerisinde en büyük paya soğan üretimi sahiptir. Meyvecilik arazilerin %0,2'lik alanında yapılmaktadır. Genellikle ticari amaçlı olmayıp kendi meyve ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmaktadır. En fazla üretime sahip olan meyve kayısıdır.

İlçede 215.886.50 da alana sahip Tarım İşletmesi Müdürlüğü (TİGEM) bulunmaktadır. İşletme 1937 yılında Polatlı grubu adıyla kurulmuş, daha sonra Devlet Üretim Çiftliği statüsü almış ve 1984 yılından itibaren Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerine devam etmeye başlamıştır. İşletme ilçe merkezinin güneyinde 54 km uzaklıkta yer almaktadır. Tarımsal Sulama Projesi kapsamında modern basınçlı sulama sistemleri ile sulanan tarım arazisi 3.788 dekardan, 9.516 dekara çıkarılmıştır. İşletmede hayvancılığın kaba yem ihtiyacını karşılamak için yem bitkileri (yonca, fiğ, silaj) üretimi yapılmaktadır. Aynı zamanda buğday fiğ, yonca, mısır, silaj üretiminde verimi artırmak için gerekli olan sertifikalı tohum üretimi yapılır. İşletmede 40 ton kapasiteli, renk ayırıcı, barkotlama, paketleme ve forklift ile istifleme sistemleri olan uluslararası düzeyde sertifikalı tohumculuk yapılmaktadır. TİGEM'de hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Sığırcılık bölümünde Siyah-Alaca sığır ırkı ile damızlık yetiştiriciliği yapılırken, koyunculuk bölümünde ise Anadolu Merinosu ve 2010 yılında tescillenen Polatlı ırkı koyunlarla damızlık yetiştiriciliği yapılmaktadır (<http://testweb.tigem.gov.tr>, erişim tarihi: 15.02.2018).

İlçede tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla da birçok kuruluş mevcuttur. Bunlar Polatlı Ticaret Borsası, Trakya Birlik, Pancar Ekicileri Kooperatif Birliği, Polatlı Ziraat Odası, Yukarı Sakarya Sulama Birliği, Polatlı Tarım Kredi Kooperatifi, Polatlı Tarım İşletmeleri Müdürlüğü ve Polatlı Ziraat Aletleri Odası'dır. Şu an aktif olarak varlıklarının devam ettiren bu kuruluşlar Polatlı'da tarımsal faaliyetlerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Örneğin; sahada yetkililerle yapılan görüşmelerde Polatlı Ziraat Odasının devlet destekli sulama projeleri hakkında çiftçileri bilgilendirmek amaçlı seminerler düzenlenmekte olduğu, yine toprak verimliliğini artırmak için projeler geliştirdiği, Yukarı Sakarya Sulama Birliğinin her yıl DSİ. ve meteorolojiden aldığı veriler doğrultusunda çiftçileri o yıl ki su varlığı ile ilgili bilgilendirdiği, Trakya

Birliğin ayçiçeği üreticisine tohum temini sağlamakla birlikte; ekiliş, sulama ve hasat konusunda yönlendirdiği ifade edilmiştir.

2.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Polatlı İlçesi İç Anadolu Bölgesi'nin kuru soğan deposu ve önemli tahıl üretim merkezlerinden biridir. Coğrafi konumu, iklim özellikleri, jeomorfolojik özellikleri, toprak yapısı ve su kaynakları bakımından tarım yapılmaya oldukça elverişlidir. Tahıl üretiminin yanı sıra pazarlama noktasında da önemli bir merkezdir. Polatlı Ticaret Borsası, Konya'dan sonra işlem hacmi en yüksek olan ticaret borsasıdır. Türkiye'de ilk lisanslı depoculuk Polatlı Ticaret Borsası'nda yapılmaya başlanmıştır. Her yıl ülke genelinden alım satım işlemleri gerçekleştirilmektedir. Önemli ulaşım yollarının da ilçeden geçmesi ürünlerin pazarlama konusunda kolaylık sağlamaktadır. İlçe ilk çağlardan bu yana yüksek bir tarım potansiyeline sahiptir. Bu araştırmanın amacı Polatlı'daki tarımsal faaliyetlerden yola çıkarak tarımda yaşanan sorunları belirleyip, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmektir.

İlgili alan yazın incelendiğinde Polatlı'da tarımsal faaliyetlerle ilgili birkaç çalışma bulunmaktadır. Tüzün (1993) Polatlı kuru tarım alanlarında, nadas alanlarını değerlendirmek için yetiştirilen başlıca bitkisel ürünlerin maliyetleri ve fiziki üretim girdilerinin belirlenmesi, Can (2010) Polatlı'da tarım makineleri imalat durumu, sorunları ve çözüm önerileri, Büyükbaş (2015) Polatlı ilçesi sulama kooperatifleri ve sulama işletmeciliği bu çalışmalar ziraat mühendisleri tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada Polatlı İlçesi, tarım coğrafyası açısından ele alınarak mevcut tarımsal yapısı ve yaşanan sorunları tespit edilip çözüm önerileri üretilecektir. Çalışma ilçede gerek tarımla ilgili kuruluşlar gerekse çiftçilere yol gösterici nitelik taşıması bakımından, Polatlı'da tarım sektöründe yatırım yapacak kişilere mevcut tarımsal yapı hakkında bilgi vermesi açısından ve tarımsal sorunlara yönelik üretilen çözüm önerileri ilçede tarımda yapılacak olan düzenlemeler ve çalışmalara bir kaynak olması bakımından önem taşımaktadır.

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Mevcut çalışma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu desende genel olarak bireylerin herhangi bir olguya ilişkin deneyimlerinin neler olduğu ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıkları ortaya konmaya çalışılır (Creswell, 2007). Fenomenolojik araştırmaların güçlü yönlerinden biri, araştırmacıya birey tarafından yaşanmış bir deneyimi anlama ve anlamlandırma olanağı sunmasıdır. Buna karşın üretilen bulguların genellemeye uygun olmaması, uygun katılımcıların belirlenmesinin zorluğu ve araştırmacı önyargısını belirlemenin güçlüğü fenomenolojik desenin sınırlılıkları arasında sayılabilir (Giorgi, 1997).

Çalışmada Polatlı'da tarımla ilgilenen 11 kişi ile (5 tane çiftçi, 3 tane Ziraat Mühendisi, 1 tane Ticaret Borsası Yetkilisi, 2 tane Tarım Kooperatif Üyesi) ile görüşme yapılmıştır. İnsanların her davranışını gözlemlemenin mümkün olmadığı gerçeğinden hareketle onların duygu ve düşünceleri ile davranışlarını nasıl ortaya koyduklarını belirlemek üzere sosyal bilimlerde çalışmalarından görüşme sıklıkla başvurulan bir veri toplama biçimidir (Merriam, 2009). Bu itibarla mevcut çalışmada da kişilerin içinde yaşadıkları sorunların ve bu sorunların çözümüne yönelik sundukları önerilerin neler olduğunu belirlemek amacıyla yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu geliştirilmiştir. Form oluşturulmadan önce ilgili alan yazın detaylı biçimde taranmış ve araştırma konusuna ilişkin yapılan çalışmalar incelenmiştir. Görüşme formunda araştırma problemine ilişkin 4 soru bulunmaktadır. Bu sorular katılımcıların ilgili süreci genel olarak nasıl değerlendirdiklerini, bu süreçte hangi sorunlar yaşadıklarını, bu sorunlara nasıl çözümler ürettiklerini, belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

Araştırma verileri katılımcılarla yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Bu bağlamda her bir katılımcıyla görüşme yapılacak yer ve saati belirlemek amacıyla bir ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu ön görüşmede katılımcılara araştırmanın kapsamı ve amaçları ile ilgili bilgi verilmiştir. Her bir görüşmeden önce ses kaydı için katılımcılardan izin alınmıştır. Bütün katılımcılar ses kaydı yapılmasına izin vermişlerdir. Bununla birlikte Creswell'in (2007) nitel araştırmalarda uyulması gereken etik kurallara yönelik önerileri doğrultusunda görüşmeye başlamadan önce her bir katılımcıya çalışmaya katılıp katılmama konusunda özgür oldukları, soruları istedikleri gibi cevaplayabilecekleri ve istedikleri zaman görüşmeyi sonlandırabilecekleri belirtilmiştir. Araştırmayı yürüten araştırmacı tarafından görüşmeler 30-35 dakika arasında katılımcıların ofislerinde ve arazi çalışması sırasında sahada gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada veriler analiz edilirken sistematik bir yol benimsenmiş ve verilerin analizi işlemine elde edilen verilerin organize edilmesiyle başlanmıştır. Bu bağlamda öncelikle ses kaydına alınan görüşmeler deşifre edilerek kâğıda geçirilmiş ve 50 sayfalık ham veri elde edilmiştir. Ardından görüşme

yapılan sıraya göre dizilen metinler 2'şer gün arayla 3 defa baştan sona araştırmacı tarafından okunarak verinin bütününe hâkim olunmaya çalışılmıştır. Araştırmacı içerik analizini kullanmak suretiyle kodlama işlemini ayrı ayrı gerçekleştirmiştir. Bundan sonraki süreçte yazarın içerik analizi üzerinden ulaştığı tema ve kodlar bir araya getirilerek tema ve kodlar arasında benzer ve farklı yönler üzerinde durulmuş ve bu şekilde nihai kod ve temalara ulaşılmıştır. Çalışmada bulguları desteklemek ya da önemli noktaları vurgulamak amacıyla uygun bölümlerde katılımcıların ifadelerine doğrudan yer verilmiştir.

4.BULGULAR

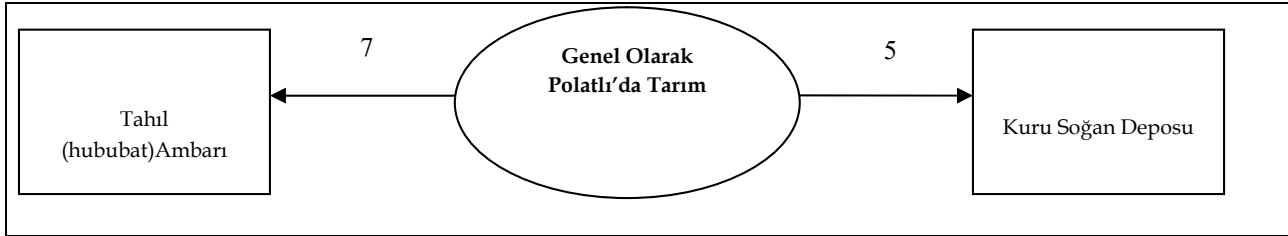
Araştırmada Polatlı ilçesinde tarımda yaşanan sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin 11 uzman ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasında içerik analizinden yararlanılmıştır. Katılımcıların her bir soruya ilişkin ifade ettikleri görüşler, kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş ve kodlamalar ile kodlamalardan yola çıkarak oluşturulmuş olan kategoriler arasındaki ilişki şekiller halinde sunulmuştur. Her bir boyutla ilgili olan kategoriler ve o kategorileri oluşturan kodlamalar katılımcıların görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak sunulmuştur. Aynen alıntılanarak yapılan sunumlarda katılımcılara kodlar (K4,-K10 vb.) verilmiştir. K1: Çiftçi, K2: Çiftçi, K3: Çiftçi, K4: Çiftçi, K5: Çiftçi, K6: Ziraat Mühendisi, K7: Ziraat Mühendisi, K8: Ziraat Mühendisi, K9: Ticaret Borsası Yetkilisi, K10: Tarım Kooperatif Üyesi, K11: Tarım Kooperatif Üyesi.

Yapılan içerik analizi sonucunda katılımcıların görüşleri dört temel boyut altında toplandığı görülmektedir. Bunlar;

- 1) Polatlı'da tarım,
- 2) Tarımla ilgili yaşanan sorunlar,
- 3) Yaşanan sorunların çözümleri,
- 4) Daha verimli tarım uygulamaları için öneriler.

4.1.Boyut 1: Genel olarak Polatlı'da Tarım

Katılımcıların "genel olarak Polatlı'da tarım" boyutuna ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Genel olarak Polatlı'da Tarıma ilişkin katılımcı görüşleri ve ifade sıklıkları

Şekil 1'de katılımcıların, genel olarak ifade ettikleri görüşler iki başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu başlıklarda katılımcılara Polatlı'da tarımı genel olarak "tahıl ambarı" ve "kuru soğan deposu" olarak nitelendirmektedirler.

Tahıl (Hububat) Ambarı

Katılımcıların büyük bir kısmı, Polatlı'yı genel olarak İç Anadolu'nun tahıl ambarı olarak görmekte ve Ticaret Borsasının işlem hacmine dikkat çekmektedirler. Bu durum katılımcıların; "...Polatlı tarım arazilerinin neredeyse %80'inde tahıl üretimi yapılmaktadır. İç Anadolu Bölgesinde tahıl üretiminde önemli bir merkezdir." (K1), "Burada borsanın bulunması çiftçinin en büyük avantajıdır. İstedğim zaman arpamı buğdayımı gider satar paramı alırım. Elimde kalması gibi bir sorunum yok. Bu yüzden çoğunlukta buğday, arpa ekirim." (K3) ve "Polatlı Ticaret Borsası'nın bulunması, borsanın lisanslı depoya sahip olması tahıl üretimini destekler niteliktedir. Borsa geniş bir kitleye hitap ediyor. Sadece Polatlı üreticisi değil Türkiye genelinden tahıl alım satım ve depolama işlemleri yapılıyor." (K8) şeklindeki ifadeleri ile genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadeler katılımcıların genel olarak Polatlı'yı tahıl üretiminde önemli bir merkez olarak gördüklerinin ve üretimle birlikte Polatlı'nın ülke genelinde önemli pazar olduğunun bir göstergesi olarak okunabilir. Tahıl üretiminde belirleyici etkenler iklim elemanlarından sıcaklık ve sahanın toprak özelliğidir. Polatlı ilçesi iklimi ve toprak tipi bakımından en çok tahıl ziraatı yapmaya uygundur.

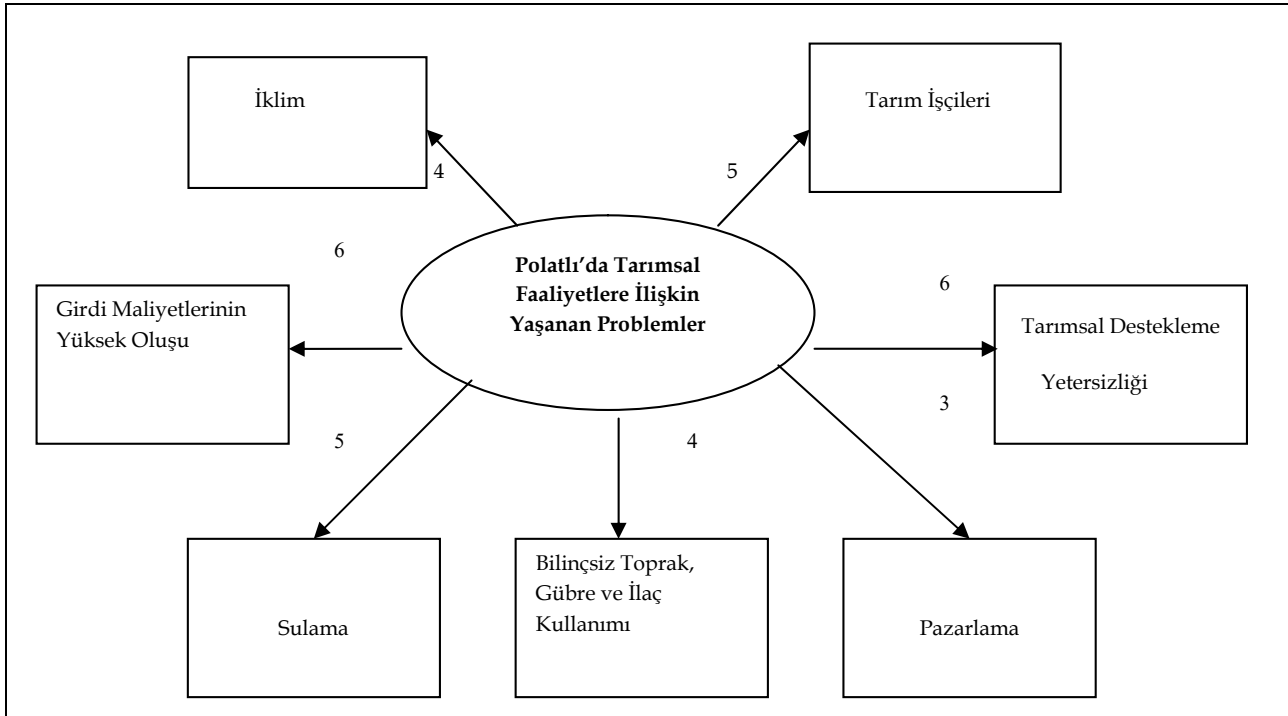

Kuru Soğan Deposu

Katılımcıların bir kısmı ise Polatlı'da tarımı genel olarak kuru soğan deposu olarak görmektedir. Bu durum katılımcıların; "...Polatlı'da arpa, buğdayın yanında kuru soğanda çok ekilir. Piyasadaki kuru soğan fiyatları Polatlı çiftçisi depolarını boşaltmaya başlayınca düşer." (K3) ve "Polatlı'da çiftçi sulu tarım bitkisi olarak en fazla kuru soğan yetiştirir. Polatlı'da yetişen kuru soğan ülke genelinde pazarlanır. Hatta ihraç edilir." (K2) "Polatlı'da genellikle kışlık kuru soğan ekilir. Tonlarca kuru soğan depolarda saklanır. Depolanan soğanlar kış döneminde Türkiye'nin dört bir yanındaki hallere pazarlanır." (K3) şeklindeki ifadeleri ile ortaya konmaktadır. Katılımcıların bu ifadeleri, genel olarak Polatlı'da kuru soğan üretiminin fazla olduğunu ve üretilen tonlarca kışlık kuru soğanın depolandığını göstermektedir. Polatlı'da kuru soğan özellikle sulama yapılan tarım arazilerinde çiftçilerin en fazla tercih ettiği üründür. Kışlık kuru soğan ekilişi yapılan ilçede tonlarca kuru soğan depolanmaktadır. Bu depolardaki kuru soğanların Türkiye'nin kışlık kuru soğan ihtiyacının önemli bir kısmını oluşturduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Polatlı'da üretimi yapılan kışlık kuru soğan piyasada fiyat belirleyici bir rol oynamaktadır.

4.1.2. Boyut 2: Polatlı'da Tarımda Yaşanan Sorunlar

Katılımcıların "Polatlı'da tarımsal faaliyetlerde yaşanan sorunlar" boyutuna ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Polatlı'da Tarımsal Faaliyetlere ilişkin katılımcı görüşleri ve ifade sıklıkları

Şekil 2'de katılımcıların, Polatlı'da tarımsal faaliyetlere ilişkin yaşanan problemler görüşleri doğrultusunda; "girdi maliyetlerinin yüksek oluşu", "sulama", "tarımsal destekleme yetersizliği", "bilinçsiz toprak, gübre ve ilaç kullanımı ve "pazarlama", "iklim", "tarım işçileri" olmak üzere yedi başlık altında toplanmaktadır.

Girdi Maliyetlerinin Yüksek Oluşu (Mazot, Gübre, Tohum ve Yem Fiyatları)

Katılımcıların büyük çoğunluğu, özellikle tarımda girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğunu; üründen elde ettikleri gelirin önemli bir kısmının mazot, gübre ve tohuma verdiklerini düşük bir miktarın kendilerine kaldığını dile getirmektedir. Bu durum katılımcıların; "...Eğer iyi verim alabilmek istiyorsanız iyi tohum, gereken miktarda gübreleme ve sulamayı yapmanız lazım. Ama mazot çok pahalı. Sulama için harcadığım mazotun, yaptığım gübrenin maliyeti çok fazla kazandığımın büyük kısmını bunlara veriyorum." (K1) ve "Bir gün arazide geziyoruz. Soğan üreticisi bir çiftçiye çiftlik gübresi uygulaması gerektiğini, böylelikle daha fazla verim alabileceğini söyledim. Zaten soğanın girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğunu belirterek, ek maliyet gerektiren bir

harcama yapamayacağını söyledi.” (K6) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler, Polatlı’da çiftçilerin girdi maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı sorun yaşadıklarını göstermektedir. Daha fazla verim alacağını bildiği halde çiftçiler mazot gübre maliyeti yüksek olduğu için harcama yapmamaktadır. Bu harcamayı yapanlar ise mazot, gübre ve tarım ilaçlarına çok fazla ödeme yaptıklarından düşük gelir elde etmektedir.

Sulama

Katılımcıların bir kısmı, tarımda sulamada problemler yaşadıklarını ve özellikle sulu tarım arazilerinde bunun ciddi maddi kayıplara yol açtığını dile getirmektedir. Bu durum katılımcıların; 2017 yılı üretim sezonunda Sakarya’nın suyu yaklaşık 40 gün kesildi. Bu yüzden verim kayıpları yaşandı. Soğan ve şeker pancarında sulama yapılamadı. Çiftçiler arasında suya bağlı kavgalar yaşandı.” (K6), “Sulama kooperatifi olan yerler sulama konusunda rahat. Ama sulama kooperatifi yoksa özellikle soğan ve şeker pancarı üreticisi sıkıntı yaşıyor. Tabi bir de bu kooperatiflerden kaçak kullanımlar var. O da ayrı bir sorun.” (K5) “Ankara Çayı’nın suyu kesilmiyor. Biz en büyük sorunu Sakarya’da yaşıyoruz. Bitkinin günlük su tüketimini düşündüğümüzde 40 günlük su yokluğu büyük kayıp”. (K6) “Kaynağa yakın olan yerlerde çiftçiler çayır ve meralarını dahi suluyorlar. 8-10 km’ye kadar su basabiliyorlar. Kaynağa uzak olan yerdeki çiftçiye düşünüp dengeli kullanan yok”. (K1) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler Polatlı’da çiftçinin ciddi bir sulama sorunu yaşadığını göstermektedir. Bu sorunun iklime bağlı sebeplerden ve çiftçinin suyu bilinçsiz ve plansız kullanımından kaynaklandığı görülmektedir. Yaz döneminde özellikle kuru soğan ve şeker pancarı üreticisi su sorunundan etkilenmektedir. Sakarya Irmağı düzensiz rejimli bir akarsudur. Eğer ilkbaharda yağışlar az miktarda düşmüşse debisi azalmaktadır. Bununla birlikte yapılan beton sulama kanallarından kaçak kullanımlar, kaynağa yakın yerlerde bentler oluşturularak suyun gereksiz tutulması ve harcanması bu sorunu etkileyen faktörlerdir.

Bilinçsiz Torak, Gübre ve İlaç Kullanımı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı’da çiftçilerin bilinçsiz toprak, gübre ve ilaç kullanımına bağlı problemler yaşadıklarını dile getirmektedir. Bu durum katılımcıların; “Çiftçide geleneksel bir kullanım var. Toprak analizini yaptırmıyor. Yaptıranlar ise sonuçları alma gereksinimi bile duymuyor. Babasından dedesinden öğrendiği gübreyi her tarlaya uyguluyor.” (K1) ve “Toprakta doğru gübre ve ilaç kullanımı ile ilgili bakanlığa başvurduk. Bakanlıktan bir yetkili çiftçileri bilgilendirme semineri vermek için geldi. Sistemden 6.000 kişiye davet mesajı attık. Seminere yalnızca 55 kişi katılım sağladı.” (K6) “Şu anda piyasada çok sayıda tarım ilacı ve bunların satışını gerçekleştiren bayi var. Ben buğdaylarımdaki yabancı otları öldürsün diye bir ilaç aldım. Araştırmadan aldığım için buğdaylarım sararıp kuruma yaptı.” (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler Polatlı’da çiftçinin düzenli olarak toprak analizi yaptırmayıp uygun gübreyi kullanmadığını, tarımla ilgili eğitimlere önem vermediğini, geleneksel yöntemleri uyguladığını ve bundan dolayı sorunlar yaşadığını göstermektedir.

Pazarlama

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı’da çiftçilerin pazarlama konusunda sorun yaşadıklarını dile getirmektedir. Bu durumu katılımcılar; “Pazarlamada tahıl konusunda bir sorun yok. Ama kavun, karpuz ve soğanda bir üretici birliği bulunmadığından büyük sıkıntılar yaşıyoruz.” (K4) ve “Tarımsal ürünlerin tarımsal sanayide değerlendirilebileceği bir ünite yok.” (K11) “Soğanda pazarlama konusunda çok ciddi sorun yaşıyoruz. Eğer ihracat olmazsa kar edemiyoruz. Pazar bulunmadığı için ürün değeri düşüyor.”(K4), “Soğan alımında herhangi bir kriter yok. Belli tüccarlar gelip fiyat veriyor. Hatta bazen soğanı parayı almadan verip dolandırılanlar bile var.” (K8) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadelere dayalı olarak çiftçilerin özellikle soğan pazarlama konusunda büyük sorunlar yaşadığını söyleyebiliriz. Bu, soğanda çiftçiye destekleyecek serbest piyasada ürünün değerini koruyacak bir tarımsal örgütlenmenin olmamasından kaynaklanmaktadır.

Tarımsal Destekleme

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı’da tarımsal desteklemelerin yetersiz olduğu ve bu yüzden sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedirler. Bu durum katılımcıların; “Soğanı yetiştirmek oldukça maliyetli; sulaması, tohum fiyatı, işçiliği pahalı. Soğanın mazot gübre desteklemesi 11 TL iken, daha az maliyeti olan buğdayın mazot gübre desteği 17 TL. Daha fazla mazot gübre desteği alabilmek için çiftçiler ÇKS belgelerine buğday ekmiş gibi gösterip yanlış beyanda bile bulunuyorlar.” (K6) ve “Patatase 21 TL destek veriliyor. Aynı oranda maliyeti olan şeker pancarına destek 13TL. Hâlbuki ki pancar üst gübresi, ara çapası gibi ekstra maliyetleri de olan bir ürün.” (K9) “Devletin tarım kredilerine desteği iyi. Ama şu an bütün özel bankalar zirai kredi veriyor. Bunların faizleri çok yüksek. Polatlı genelinde

çiftçinin banka borçları çok fazla. Bunun faizini bile zor ödüyor. "(K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler Polatlı'da çiftçilerin mazot ve gübre destekleme konusunda problem yaşadıklarını, bu problem bölgenin destekleme kapsamındaki ürünlerine yeteri kadar destek verilmediğini göstermektedir.

Tarım İşçisi

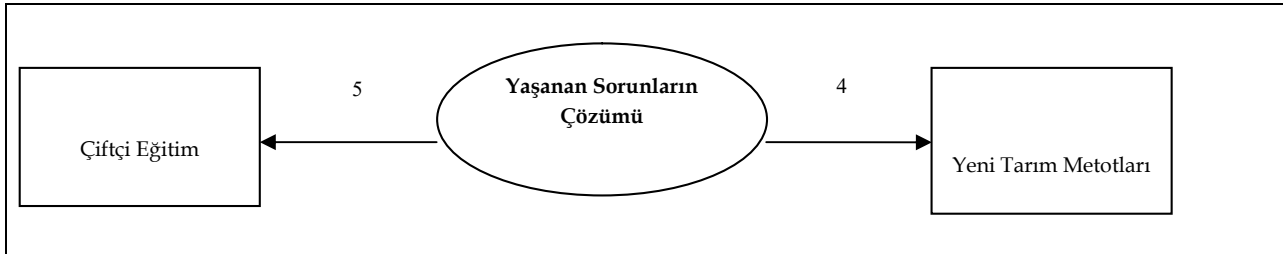
Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarım işçilerinin sayısının azalması ve işçi ücreti artması sebebiyle çiftçilerin sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedir. Bu durum katılımcıların; "Son iki yıldır Polatlı'ya işçi gelmiyor. Gelenlerinde talep ettiği ücretler çok yüksek. Özellikle çapada kaliteli eleman bulmak çok zor." (K4) ve "İşçi bizi çok zorluyor. Verdiğim yüksek ücrete rağmen istediğim işçiliği de göremiyorum." (K5) "Geçen yıl 50 da soğanım vardı. Hasat zamanı işçi bulamadım. Çapaya gelmediğim tarlanın hasadını yapmam diyor. Tarlayı sürmek zorunda kaldım. Aradaki işçi çavuşları da komisyon istiyor. Aslında asıl kazanan onlar." (K2) "Son yıllarda işçi bulmak problem haline geldi. Polatlı çiftçisi işçinin eline düştü." (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır." Bu ifadeler Polatlı'da çiftçilerin tarım işçisi bulmakta zorlandıklarını, işçi ücretlerinin de artması sebebiyle sorunlar yaşadıklarını göstermektedir.

İklimle Bağlı Yaşanan Sorunlar

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da iklimle bağlı sebeplerden çiftçilerin sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedirler. Bu durum katılımcıların; "Polatlı için nisan ve mayıs yağmurları çok önemli. Buğdayın, arpanın tam başak tutmaya başladığı dönemler. Son yıllarda o kadar az yağmur yağıyor ki susuzluktan buğdayın başak tutmasını bırak boyu bile uzamıyor. (K4) ve "İlkbahar aylarında eskisi kadar yağmur yağmıyor. İklim çok değişti. Yağışların az olduğu yıl Sakarya'nın da suyu da kesiliyor." (K5) "Son 10 yılda ilkbahar yaz o kadar kurak geçiyor ki ; her yıl nisan ayında yağmur duasına çıkıyoruz." (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler Polatlı'da çiftçilerin iklimle bağlı sebeplerden sorun yaşadıklarını göstermektedir. Kuraklık nedeniyle özellikle sulu tarım bitkilerinin verimleri önemli miktarda azalmaktadır.

4.1.3. Boyut 3: Yaşanan Sorunların Çözümü

Katılımcıların "yaşanan sorunların çözümü için" neler yaptıklarına ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3. Polatlı'da tarımda yaşanan sorunların çözümü için yapılanlara ilişkin katılımcı görüşleri ve ifade sıklıkları

Şekil 3'te katılımcıların Polatlı'da tarımda yaşadığı sorunlara ürettikleri çözüm önerilerini; "çiftçi eğitim semineri" ve "yeni tarım metotları" olmak üzere iki başlık altında toplandığı görülmektedir.

Çiftçi Eğitim Seminerleri

Katılımcıların bir kısmı, tarımda yaşadıkları sorunları çözmek için ilçedeki gıda tarım ve hayvancılık müdürlüğü, ziraat odası gibi kurumlardan yardım istediklerini belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "...Tarım Bakanlığının politikaları çerçevesinde çiftçimizi bilgilendirme seminerleri gerçekleştiriyoruz. Arazide gezerek uygulamalı olarak gösteriyoruz." (K7) ve "Geçen yıl gübreleme ile ilgili bakanlıktan gelen yetkili çiftçilerimize eğitim verdi." (K6), şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler katılımcıların, Polatlı'da tarımda çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ve bu sorunların çözümünü ilçe gıda tarım ve hayvancılık müdürlükleri, tarımı destek amacıyla kurulmuş kurumlardan yardım alarak çözmeye çalıştıklarının göstergesi olabilir. Bu ifadeler aynı zamanda; süreç içerisinde karşılaşılan problemlerin çözümünde hem tarımsal örgütlerin hem de ilçe gıda tarım ve hayvancılık müdürlüğünün önemini ortaya çıkarmaktadır.

Yeni Tarım Metotları

Katılımcıların bir kısmı, tarımda yaşadıkları sorunları katıldıkları eğitim seminerlerinde öğrendikleri yöntemleri uygulayarak çözmeye çalışmışlardır. Bu durum katılımcıların; "...Toprağa ihtiyacı olan gübreyi

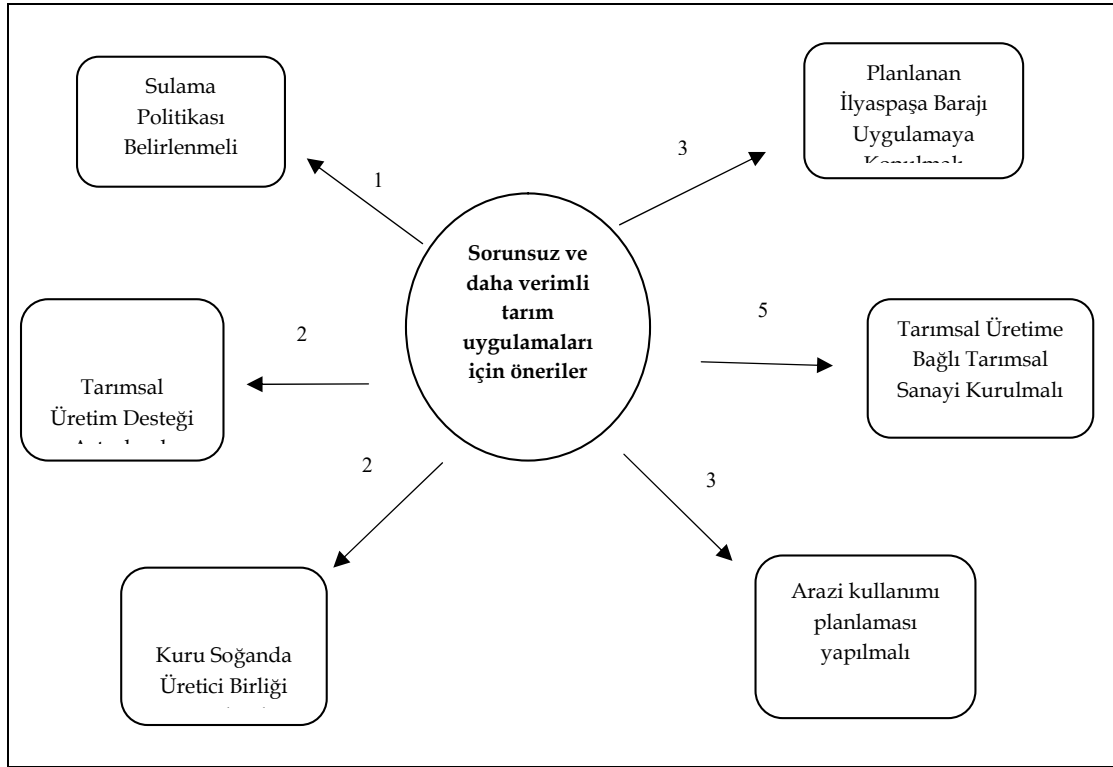

vermek gerekiyor. Bizim tarlalara verimi artırmak için çiftlik gübresi kullanmamı tavsiye ettiler. Bu yıl gübreleme yaptım.” (K3) ve “Polatlı’da besi çiftliklerinin sayısı giderek artıyor. Bizim ihtiyacımız olan çiftlik gübresini temin etmek artık daha kolay. Bende bu çiftliklerden gübre temin ediyorum.” (K2), “Geçen yıl yağlık ayçiçeği ektilim. Ekilişten tarlanın sürülmesine, gübrelemeye kadar her şeyi bana öğrettikleri şekilde uyguladım. Beklentimin üzerinde verim aldım.”(K1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, tarımda çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ve bu sorunların çözümünü; öğrendikleri yeni yöntemleri, gübreleme tekniklerini uygulayarak çözdüğünü ortaya koymaktadır.

4.1.4. Boyut 4: Tarımda Yaşanan Sorunları Çözmek ve Daha Fazla Verim Alabilmek İçin Öneriler

Katılımcıların, “Tarımda sorunsuz ve daha fazla verim için öneriler” temasına ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4. Tarımda daha fazla verim alabilmek için yapılması gerekenlere ilişkin katılımcı görüşleri ve ifade sıklıkları

Şekil 4’te katılımcıların daha etkili bir Erasmus süreci için yapılması gerekenlere ilişkin belirttikleri görüşlerin “sulama politikası geliştirilmeli”, “tarımsal üretim desteği artırılmalı”, “kuru soğanda üretici birliği kurulmalı”, “planlanan İlyaspaşa Barajı uygulamaya konulmalı”, “Tarımsal üretime bağlı tarımsal sanayi kurulmalı”, “arazi kullanımı konusunda planlama yapılmalı” şeklinde altı başlık altında toplandığı görülmektedir.

Sulama Politikası Belirlenmeli

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı’da tarımsal üretimde verimi artırmak ve sulama problemlerine çözüm bulabilmek için sulama politikası belirlenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Bu durum katılımcıların; “Öncelikle bir su kanununun olması lazım. Kullanım şeklinin belirlenmesi gerekiyor.” (K9) ve “Sulamaya bir düzenleme yapılmalı. Devlet denetiminde sulama sistemleri oluşturulabilir..” (K1) “Su sorununun çözebilmek için su kullanımı ihtiyaca göre planlanmalı ve belirli bir sınır konulmalı. Bu sınırı aşanlara da ceza ya da yaptırımlar uygulanmalı.” (K10) şeklindeki ifadeleri ortaya koymuştur. Bu ifadeler katılımcıların, tarımda verimi ve ürün kalitesini artırmak amacıyla sulama konusunda yaşanan problemlerin çözümü için sulama planlanmasının yapılması gerektiğine inandıkları gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Tarımsal Destekleme Artırılmalı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarımsal üretimi ve verimi artırmak için tarımsal üretim desteklemelerinin artırılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "Mazot, tohum gübre çok pahalı. Kredi çekip gübre mazot alıyorum. Tarladan kalkan mahsulümü çektiğim krediye yatırıyorum. Çiftçinin kar oranının artması için mazot gübre desteklemesi artırılmalı." (K6) ve "Yüksek miktarda ürün elde etmek için iyi tohum, zamanında tam sulama gerekir. Mazot, tohum fiyatları çok yüksek. Çiftçi elinden geldiği parası yettiği kadar yapıyor sulamayı ve gübrelemeyi. Mazot gübre desteklemesi artırılmalı ürün kalitesi de verimi de artar." (K7), "Tarımsal destekleme derken sadece para verilsin demiyorum. İthal edilen değil de bizim ürettiğimiz ürünü değerinde alınmalı." (K4) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler katılımcıların, tarımda verimi ve ürün kalitesini artırmak, yaşanan sorunların ortadan kaldırılmak için tarımsal ürün desteklemelerinin artırılması gerektiğine inandıklarını göstermektedir.

Kuru Soğanda Üretici Birliği Kurulmalı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarımsal üretimi ve verimi artırmak, pazarlama ile ilgili sıkıntıları ortadan kaldırmak için özellikle kuru soğanda üretici birliği kurulması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "Her yıl kuru soğanın piyasa değeri önemli ölçüde değişiyor. Bir üretici birliği kurulmalı ve soğan piyasasında fiyatlar dengelenmeli." (K9) ve "Kuru soğan üreticisinin kar edebilmesi ve çıkarıcı tüccarın elinden kurtulması için kuru soğanda bir birlik kurulmalı. Fiyatlar belirlenmeli." (K11), "Soğanı satacak yer bulamıyoruz. Sattığımız zaman parasını alamıyoruz. Soğanın değerinde satılması ve çiftçinin kar edebilmesi için soğan üreticileri birliği kurulmalı." (K4) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler katılımcıların, Polatlı'da tarımdan elde edilen gelirin artırılması ve pazarlama noktasında yaşanan sorunların çözümü için kuru soğanda üretici birliği kurulması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Planlanan İlyaspaşa Barajı Uygulamaya Konulmalı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarımsal üretimi ve verimi artırmak su sorununa çözüm bulabilmek için Planlanan İlyaspaşa Barajının uygulamaya konulması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "Yazın Sakarya'da su uzun süre kesiliyor. Alternatif sulama kanalları yapılmalı ya da planlanan İlyaspaşa barajı yapımına başlanmalı." (K3) ve "Su sorununa çözüm bulmak istiyorsak bu alanda yapılan yatırımlara öncelik vermeliyiz. 2011' de toplantısı yapılan baraj projesi uygulanmalı." (K4) şeklindeki ifadeleri ortaya çıkmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, Polatlı'da tarımsal elde edilen gelirin artırılması ve sorununun çözülmesi için sulama projelerinin planlanan İlyaspaşa Barajı'nın bir an evvel uygulamaya konulması gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

Tarımsal Üretime Bağlı Tarımsal Sanayi Kurulmalı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarımsal üretimi ve tarımdan sağlanacak geliri artırmak için çiftçinin ürettiği ürünü değerlendirebileceği tarımsal sanayi üniteleri kurulması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "...Polatlı'da çok fazla buğday, yulaf üretimi yapılıyor. Ama sadece un ve yem fabrikaları var. Bunun yanında makarna, bisküvi fabrikaları da kurulabilir." (K8) ve "Polatlı'da çiftçinin ihtiyaçlarından biri de ürünlerini değerlendirebileceği tarımsal sanayi üniteleridir. Bu konuda çalışmalar yapılmalıdır." (K11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, Polatlı'da tarımsal üretimin artması ve çiftçilerin ürünlerini değerlendirebilmesi için tarıma entegre bir sanayi sistemi kurulması gerektiğinin önemini ortaya koymaktadır.

Arazi Kullanım Planlaması Yapılmalı

Katılımcıların bir kısmı, Polatlı'da tarımsal üretimi ve verimi artırmak için arazi kullanım planlaması yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; "Eskiden tarla olan yerlerde şimdi büyük büyük binalar var. Verimli toprakların bulunduğu alanlar tespit edilmeli ve şehirleşmeye izin verilmemeli." (K1) ve "Bazı köylerde mera alanı olarak bilinen alanlar halen ekilip biçiliyor. Mera alanları tarım alanları sınırları net çizilmeli ve izinsiz kullanılan yerlerde ceza uygulanmalı." (K13) şeklindeki ifadeleri netlik kazanmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, tarımsal arazi kullanım planlaması yapılmasını ve tarımsal potansiyeli yüksek alanların korunması gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Polatlı'da İç Anadolu Bölgesi'nde Polatlı tahıl ambarı olarak bilinmektedir. Bunun sebebi sadece üretim değil aynı zamanda pazarlama ve depolama açısından da potansiyelinin yüksek olmasıdır. 1984

yılında kurulan Polatlı Ticaret Borsası Konya'dan sonra en aktif ikinci borsadır. Borsa ilk kurulduğu yıllarda sadece Haymana, Beypazarı, Yunak gibi komşu ilçelerden alım satım gerçekleştirirken, şu an ülke genelindeki üreticilerinde pazar alanı haline gelmiştir. 2011 yılında Türkiye'de ilk kez lisanslı depoculuk faaliyetleri de Polatlı Ticaret Borsasında yapılmaya başlanmıştır. Bütün bunlar ilçede tahıl üretiminin daha da artmasına sebep olmuştur. Üretimi yapılan bu tahılların %30'luk kısmı ilçede bulunan un ve yem fabrikalarına %70'lik kısmı ise ülke geneline hammadde olarak pazarlanmaktadır. Tahıllardan en fazla buğday üretimi yapılmakla birlikte onu arpa, yulaf, çavdar takip etmektedir. Son yıllarda çiftçiler mısır gibi alternatif tarım ürünlerine de yönlendirilmeye başlanmıştır. İlçede son yıllarda sayısı artan besi çiftlikleriyle birlikte silajlık mısır üretimine de bir yönelim söz konusudur. Polatlı ilçesi iş gücü gerektiren kuru soğan şeker pancarı gibi ürünlerinde yetiştirildiği bir merkezdir. Hayvancılık da son yıllarda önemli bir sektör haline gelmektedir. Özellikle büyükbaş hayvancılıkta besi çiftliklerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Mevcut çiftliklerden daha donanımlı ve büyük tesisler kurulmak istenmektedir. Mera hayvancılığı ise daha çok küçükbaş hayvancılıkta tercih edilmektedir. Kırdan kente artan göçlerle birlikte kırsalda hayvancılık faaliyetleri de azalmaya başlamıştır. İlçede yerli koyun, merinos koyun, kıl keçisi ve tiftik keçisi yetiştirilmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ilçede yaşanan başlıca tarımsal sorunlar; girdi maliyetlerinin yüksek oluşu, sulama, tarımsal destekleme yetersizliği, bilinçsiz toprak, gübre ve ilaç kullanımı, pazarlama ve tarım işçileri olarak sıralanabilir. Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri şunlardır:

- ✓ Polatlı'da kuru soğan üreticisi en büyük sorunu pazarlama noktasında yaşamaktadır. İlçede kuru soğan için bir üretici birliği kurulmalı ve üreticinin serbest piyasada ezilmesi engellenmelidir. Çiftçinin kooperatifleşme yoluyla ürünlerini değerinde satması sağlanmalıdır. Bu sayede pazarlama sorunu yüzünden soğan yetiştiremeyen çiftçi de teşvik edilerek mevcut üretim daha da artırabilir.
- ✓ Sulu tarım metodu uygulanarak yetiştirilen tarım ürünlerinde yaz aylarında sulama ciddi bir sorundur. Sorunu yaşayan Sakarya Irmağı çevresindeki mahallelerde bir sulama politikası belirlenmelidir. DSİ tarafından kurulan ekiplerle gereksiz su kullanımlarının ve kaçak kullanımların önüne geçilmelidir. Bunun yanı sıra Sakarya Irmağı üzerine yapımı planlanan Gökpınar Barajı en kısa zamanda uygulamaya konulmalıdır. Bu proje sayesinde Polatlı'nın hem içme suyu hem de tarımsal sulama suyu karşılanmış olacak ve su sorunu çözülecektir.
- ✓ Üretilen ürünün kalitesini ve verimi kullanılan tohum, gübre, yapılan sulama ve toprak bakımı etkilemektedir. Son yıllarda mazot gübre ve tohum fiyatları oldukça artmıştır. Bu sebeple yapılan tarımsal desteklemeler bu durum göz önünde bulundurularak artırılmalıdır.
- ✓ Toprakta eksik olan organik maddeler ve mineraller eklenmelidir. Çiftçiler her yıl toprak analizi yaptırmalı ve toprağın ihtiyaç duyduğu mineralleri takviye etmelidir.
- ✓ Polatlı İlçesinde son yıllarda üreticiler işçi bulmakta sıkıntı yaşamaktadır. Hem işçi maliyetleri artmış hem de kaliteli eleman bulmak zorlaşmıştır. Özellikle kuru soğan üreticisi bu durumdan çok etkilenmektedir. Tarım işçilerinin çalışma saatleri ve ücretleri belirli bir standartta düzenlenmelidir. Böylelikle çalışma koşulları düzenlenecek ve işçi bulmak daha kolay olacaktır.
- ✓ Tarımsal üretimin bu denli yüksek olduğu bir yerde aynı zamanda bu ürünlerin değerlendirilebileceği tarıma entegre tarımsal sanayi kurulmalıdır. Bu durum ülke ekonomisi açısından da önemlidir. Tarımla birlikte sanayinin de gelişmesi gerekmektedir. Bu sayede hammadde ihtiyacının doğrudan karşılanması, üreticinin pazarlama sorunun ortadan kalkması gibi faydalar sağlanacaktır. İlçede mevcut un ve yem fabrikaları bulunmaktadır. Ancak tahıl üretiminin bu kadar fazla olduğu bir yerde ürünlerin değerlendirilebileceği aynı zamanda hayvansal ürünlerin de değerlendirilebileceği sanayi ünitelerinin açılması için teşvikler yapılmalıdır.
- ✓ İlçe son yıllarda besi çiftliği yatırımcılarının çok tercih ettiği bir merkez konumuna gelmiştir. Fakat bu noktada yerleşim alanlarına yakın bölgeler tercih edildiği için sorunlar yaşanmaktadır. Şehir hinterlandına uygun bölgeler belirlenmeli ve yatırımcılar bu bölgelere teşvik edilmelidir.
- ✓ Yirmi birinci yüzyılda artan nüfusla birlikte, tarıma elverişli toprakların azalması, kullanılabilir su kaynaklarının kirlilikle özelliğini yitirmesi sürdürülebilir, sağlıklı ve güvenli gıda üretiminin önemini gözler önüne sermektedir. Polatlı'da tarımsal üretim potansiyelinin yüksek olduğu bir yerdir. Buna bağlı olarak tarımsal desteklemeler artırılmalı mevcut koşullar iyileştirilmelidir. Böylece tarımsal üretimde verim ve kalite artırılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Arıcı Fatih. (2016). *Pamukova'da Tarımsal Faaliyetler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

- Aydın, Fatih ve Koçak, Emine (2019). Polatlı İlçesi Tarım Coğrafyası. *Sixth International Mediterranean Social Sciences Congress (MECAS VI)*, 3-5 Ekim 2019, Milan-İtalya. Sayfa: 265-280.
- Büyükbaş Belgin. (2015). *Ankara Polatlı İlçesi Sulama Kooperatiflerinin Sulama İşletmeciliğinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bulut İhsan. (2006). *Genel Tarım Bilgileri ve Tarımın Coğrafi Esasları (Ziraat Coğrafyası)*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Can Erdal. (2010). *Polatlı İlçesinde Tarım Makineleri İmalat Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Creswell, John. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Doğan Mesut. (2005). *Türkiye Ziraatında Makineleşme: Traktör ve Biçerdöverin Etkileri*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi, İstanbul. S.14, s.66-75.
- Doğan Zeki, Arslan Seçkin, Berkman Ayberk, N. (2015). Türkiye’de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış. *Niğde Üniversitesi İktisat İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S.8, s.29-41.
- Doğanay Hayati, Özdemir Ünal ve Şahin, İbrahim, Fevzi. (2012). *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay Hayati ve Coşkun Ogün. (2012). *Tarım Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dönmez, Yasin (2017). *Participatory Approach Model in Protected Areas: Biosphere Reserves*. Within: Sustainable Landscape Planning and Design, Eds. Murat Özyavuz, Pages: 305-314. Germany: Peter Lang GmbH.
- Erdoğan Abdülkerim. (2008). *Tarih İçinde Polatlı*. Ankara: Polatlı Belediyesi Yayınları.
- Giorgi, Amedeo. (1997). The theory, practice, and evaluation of the phenomenological method as a qualitative Research procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 28(2), 235-260.
- Karabağ Servet ve Şahin Salih. (2019). *Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*. Pegem Akademi, Ankara.
- Oral, Muhammed (2018). Küresel Gelişmişlik Farklılıklarının Kökenleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 2000-2011.
- Tüzün Sevgi. (1993). *Polatlı İlçesi'nin Kuru Tarım Alanlarında, Nadas Alanlarını Değerlendirmek İçin Yetiştirilen Başlıca Bitkisel Ürünlerin Maliyetleri ve Fiziki Üretim Girdilerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Polatlı İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (2017). *Brifing Raporu*.
- Polatlı Ticaret Borsası 2016 Yılı Faaliyet Raporu (2013).
- www.tigem.gov.tr